

Nr 339.

Godkänd av första kammaren den 19 juni 1936.

Godkänd av andra kammaren den 19 juni 1936.

Riksdagens skrivelse till Konungen i anledning av riksdagens år 1935 församlade revisorers berättelse angående verkställd granskning av statsverkets jämte därtill hörande fonders tillstånd, styrelse och förvaltning för tiden 1 juli 1934—30 juni 1935.

(Statsutskottets utlåtande nr 141.)

TILL KONUNGEN.

Efter prövning av vad riksdagens nästlidet år församlade revisorer rörande verkställd granskning av statsverkets jämte därtill rörande fonders tillstånd, styrelse och förvaltning för tiden 1 juli 1934—30 juni 1935 uti avgiven berättelse anmält samt vederbörande verk och myndigheter uti däröver avgivna förklaringar hos Kungl. Maj:t andragit, får riksdagen i nedan nämnda ärende anföra följande.

1:o.

Ändring i instruktionen för riksdagens revisorer av stats-, banko- och riksgäldsverken.

Revisorerna hava under § 1 av sin berättelse till behandling upptagit frågan om ändring i gällande bestämmelser rörande skyldighet för verk och inrättningar att i och för deras räkenskapers granskning av riksdagens revisorer avgiva berättelser och räkenskapssammandrag (Del I sid. 2—12).

Enligt § 12 punkten b) i nu gällande instruktion för riksdagens revisorer, av Kungl. Maj:t kungjord den 22 maj 1925 (nr 144), skola revisorerna tillse, att dem i behörig ordning tillhandahållas de av de statskontoret samt av alla övriga vederbörande verk, myndigheter och inrättningar, i föreskriven ordning avgivna årsberättelser över tillståndet och styrelsen av de under deras förvaltning stående delar av statsverket.

I § 16 av samma instruktion föreskrives, bland annat, att den berättelse, som revisorerna skola upprätta över revisionen av statsverket, skall åtföljas

av tabeller till jämförelse mellan statsinkomsternas beräknade och influtna belopp under revisionsåret samt mellan de i stat uppförda anslagen och de verkliga utgifterna för samma tid.

Berörda tabeller hava till avsevärd del utarbetats med ledning av från vederbörande verk och inrättningar inkommande särskilda räkenskapssammandrag.

Frågan om en begränsning av skyldigheten för statsunderstödda verk och inrättningar att årligen till revisorerna avlämna förvaltningsberättelser har på senare tid i olika sammanhang varit föremål för övervägande. Revisorerna, som redogjort för de i ärendet verkställda utredningarna, hava föreslagit, att ifrågavarande skyldighet bör avskaffas. Emellertid skulle, för den händelse berättelser avgivits jämlikt särskilt gällande föreskrifter, dessa berättelser tillhandahållas revisorerna. Revisorerna hava i enlighet härmed uppgjort förslag till ändring av § 12 i den för revisorerna gällande instruktionen.

Vad härefter angår de i det föregående omförmälda räkenskapssammandragen har i samband med den år 1934 beslutade omläggningen av riksstatens uppställning förutsatts, att det genom riksdagens revisorer hittills utarbetade tabellverket för framtiden skulle upphöra och ersättas av en av riksräkenskapsverket på grundval av riksbokföringen upprättad systematisk redovisning av statens utgifter. Även denna fråga har upptagits till behandling av 1935 års riksdagsrevisorer, varvid revisorerna framlagt förslag om ändring av § 16 i den för dem gällande instruktionen i syfte att borttaga den nuvarande skyldigheten för revisorerna att i sin berättelse meddela tabeller rörande statsverkets tillstånd och förvaltning.

Uti en den 28 februari 1936 avlåten proposition (nr 127) har Kungl. Maj:t under åberopande av vid propositionen fogat utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag föreslagit riksdagen antaga ett vid samma statsrådsprotokoll fogat förslag till ändrad lydelse av §§ 12 och 16 i instruktionen för riksdagens revisorer av stats-, banko- och riksgäldsverken.

Departementschefen, som erinrat om vad revisorerna under förenämnda § 1 i sin berättelse anförut rörande ändringar i den för dem gällande instruktionen, har helt anslutit sig till revisorernas förslag härutinnan.

Riksdagen har icke funnit anledning till erinran mot vad revisorerna under förevarande paragraf hemställt liksom ej heller mot det av Kungl. Maj:t i anledning därav framlagda förslaget till ändring i instruktionen för riksdagens revisorer.

Riksdagen får anmäla, att riksdagen beslutat, att §§ 12 och 16 instruktionen för riksdagens revisorer av stats-, banko- och riksgäldsverken skola i härefter angivna delar hava följande ändrade lydelse:

§ 12.

Revisorerna skola tillse, att dem i behörig ordning tillhandahållas:

a) de för — — — riket tillflutit;

b) av verk, myndigheter och inrättningar avgivna årsberättelser, så ock alla de kungl. brev, protokoll och handlingar på vilka nämnda räkenskaper och berättelser grunda sig.

§ 16.

Det må ankomma på revisorerna att i den berättelse, som de, jämlikt § 6 här ovan, skola upprätta över revisionen av statsverket, intaga eller vid berättelsen foga sådana tabeller och finansiella översikter, som revisorerna till belysande av statsverkets tillstånd och förvaltning finna erforderliga eller lämpliga.

Finna revisorerna — — — ämnet avgiva.

2:o.

Ersättning för upprättande av vägfyrktalslängd m. m.

Under kommunikationsdepartementet, § 17, hava revisorerna dels påtalat ett fall, där alltför hög ersättning debiterats för upprättande av vägfyrktalslängd, dels ock ifrågasatt utfärdande av bestämmelser av innebörd, att den år 1935 upprättade vägfyrktalslängden måtte få användas vid de vägstämmor, som komma att hållas år 1937 (Del I sid. 71 och 72).

Revisorerna hava vid granskning av Karlskoga härads vägdistriktets räkenskaper funnit, att häradsskrivaren i Karlskoga fögderi för upprättande av 1935 års vägfyrktalslängder debiterat två kronor 25 öre per upplägg eller för 403 upplägg 906 kronor 75 öre. Enligt gällande bestämmelser skulle i detta fall häradsskrivaren ägt uppbära 1 krona 50 öre per upplägg eller tillhoppa 604 kronor 50 öre. Då, enligt de kommunala myndigheternas åsikt, dessa icke ansett sig medhinna debiteringen, om vägfyrktalslängden överlämnades till kommunalnämnderna så sent som den 1 december, hade enligt gammal uppgörelse med kommunerna häradsskrivaren förbundit sig att, mot ersättning av två kronor 25 öre per upplägg, överlämna vägfyrktalslängden minst en månad tidigare än ovan angivna i väglagens 59 § stadgade tiden.

Som allmänt uttalande hava revisorerna anfört följande:

Revisorerna, som icke kunna fästa något avseende vid nämnda överenskommande, finna häradsskrivarens ovanberörda debiteringssätt, vilket uppenbarligen står i strid mot gällande bestämmelser, anmärkningsvärt och vilja härutöver ytterligare framhålla, att, då kostnaden för upprättande av vägfyrktalslängd får upptagas bland de av vägdistriktens underhållskostnader, till vilka statsbidrag utgår, dylikt bidrag i det påtalade fallet utgått med 75 procent å 906 kronor 75 öre i stället för å 604 kronor 50 öre. Det felaktiga förfaringssättet har fortgått i många år. Såvitt revisorerna kunna finna, böra de kommunala myndigheterna medhinna vägs kattens debitering även om vägfyrktalslängderna komma dem tillhanda den 1 december.

Av en häradsskrivaren till revisorerna ingiven förklaring framgår, att enligt hans mening 1935 års vägfyrktalslängd skulle — på grund av den nya väglagens ikraftträdande den 1 januari 1937 — vara den sista vägfyrktals-

längd, som kommer att upprättas. Så är emellertid enligt revisorernas uppfattning icke förhållandet. De nuvarande väghållningsdistrikten måste nämligen år 1937 hålla vägstämman för att meddela vägstyrelserna ansvarsfrihet för 1936 års förvaltning eller besluta om de åtgärder, som i anledning av eventuella anmärkningar böra vidtagas. Till grund för utövandet av rösträtt vid dessa stämmor skulle komma att ligga en år 1936 upprättad vägfyrktalslängd. Då emellertid kostnaderna för samtliga väghållningsdistrikt för denna längds upprättande torde komma att uppgå till minst 100,000 kronor, på vilket belopp statsbidrag skulle utgå med minst 80 procent, vilja revisorerna ifrågasätta, huruvida icke sådana bestämmelser böra utfärdas, att den år 1935 upprättade vägfyrktalslängden kan få användas vid dessa stämmor.

Yttranden hava avgivits av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen och länsstyrelsen i Örebro län, som bifogat ett från häradsskrivaren i Karlskoga fögderi införskaffat utlåtande (Del II sid. 74—79).

Vad först beträffar revisorernas förslag, att den år 1935 upprättade vägfyrktalslängden måtte få användas vid de vägstämmor, som komma att hållas år 1937, vill riksdagen erinra därom, att Kungl. Maj:t i proposition nr 69 till innevarande års riksdag hemställt om sådan ändring av 75 § lagen den 7 juni 1934 (nr 242) om vägdistrikt, att revisorernas förslag därigenom skulle tillgodoses. Kungl. Maj:ts ifrågavarande förslag har antagits av riksdagen (skrivelse nr 68).

Vidkommande härefter själva anmärkningen delar riksdagen revisorernas mening, till vilken jämväl väg- och vattenbyggnadsstyrelsen samt länsstyrelsen i Örebro län givit sin anslutning, att det av häradsskrivaren tillämpade debiteringssättet icke står i överensstämmelse med gällande bestämmelser. Rättelse för framtiden torde emellertid vara att förvänta. Då genom förfarandet i fråga det allmänna tillskyndats särskilda kostnader, får riksdagen tillkännagiva sin mening, att åtgärder böra vidtagas i syfte att det av statsverket för mycket utbetalda beloppet kommer att återbetalas.

Riksdagen får således anhålla, att Kungl. Maj:t ville föranstalta om att återbäring sker av viss oriktigt uppburen ersättning av häradsskrivaren i Karlskoga fögderi.

3:o.

Vägdistriktens reseräkningar.

Under kommunikationsdepartementet, § 19, hava revisorerna framställt erinringar mot avfattningen av vägdistriktens reseräkningar. (Del I sid. 73 och 74.)

Efter att hava redogjort för de bestämmelser, enligt vilka reseersättning i här föreliggande fall utgår, hava revisorerna gjort följande allmänna uttalande:

Vid granskning av ett antal vägdistrikts räkenskaper hava revisorerna iakttagit, att inom vägförvaltningen reseräkningarna mycket ofta icke upp-

ställas i överensstämmelse med resereglementets föreskrifter. Sålunda inträffar det i många fall, att resekostnader och traktamentsersättningar sammanföras i en klumpsumma å en och samma räkning, att uppgift saknas om resa företagits med järnväg eller bil samt om resa skett med begagnande av egen bil ävensom om flera personer medföljt samma bil.

Av vad ovan anförts torde framgå, att varken vägkassornas egna revisorer eller riksdagens revisorer äga möjlighet att ingående granska vägdistriktens förvaltningskostnader, såvida icke reseräkningarna uppställas i enlighet med resereglementets föreskrifter. Att kontrollmöjligheter skapas är så mycket mera nödvändigt som revisorerna kommit till den uppfattningen, att föreskriften, att reseersättning inom vägdistrikt ej må utgå efter förmånligare grunder än de i resereglementet angivna, i många fall icke efterlevs.

Revisorerna finna det angeläget, att uttrycklig bestämmelse meddelas därom, att räkning å resa, som av vägstyrelses ledamot eller revisor företages för deltagande i sammanträde eller förrättning i vägdistriktets angelägenhet, skall avfattas i överensstämmelse med allmänna resereglementets i sådant avseende meddelade föreskrifter.

Yttrande har avgivits av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen (Del II sid. 83), som anslutit sig till revisorernas uppfattning i denna fråga.

Vad revisorerna anfört rörande de anmärkningar, de framställt vid av dem företagen granskning av vissa vägdistrikts reseräkningar, giver vid handen, att dessa räkningar icke alltid uppställts på ett i kontrollsynpunkt tillfredsställande sätt. Det förhållandet, att enligt föreskrifterna på området resekostnads- och traktamentsersättningar skola utgå bland annat enligt bestämmelserna i allmänna resereglementet, synes riksdagen tala för att reseräkningarna också avfattas enligt berörda bestämmelser. Riksdagen finner önskvärt, att föreskrifter i sådant avseende utfärdas.

Riksdagen får därför anhålla, att Kungl. Maj:t ville utfärda föreskrift beträffande avfattningen av räkningar för resor, företagna för vederbörande vägdistrikt i enlighet med vad revisorerna föreslagit.

4:o.

För djurgårdskommissionens räkning utförda arbeten samt nämnda kommissions verksamhet.

Under kommunikationsdepartementet, § 25, hava revisorerna gjort vissa erinringar mot vissa av för djurgårdskommissionens räkning utförda arbeten. Beträffande revisorernas uttalanden hänvisas till revisionsberättelsen. (Del I sid. 85—112.)

Revisorerna hava — under erinran om att vid 1935 års riksdag viss utredning beträffande kommissionens mellanhavanden med Stockholms stad befunnits vara erforderlig — bland annat anfört följande.

Djurgårdskommissionen — här är fråga om den äldre kommissionen med detta namn och icke om den nu fungerande — har haft att i de mellanhavanden med staden, varom här är fråga, företräda kronan och därvid bevaka dess rätt och intressen. Från djurgårdskommissionens sida synes till-

räcklig uppmärksamhet icke hava ägnats åt fortlöpande kontroll och tillsyn av gatu- och avloppsarbetena inom exploateringsområdena, varigenom, bland annat, möjliggjorts den sammanblandning, vilken föreligger i räkenskaperna beträffande arbeten, som kronan skolat betala, och arbeten, som det ålegat staden att bekosta.

Icke heller synes från djurgårdskommissionens sida hava vederbörligen beaktats de föreliggande överenskommelsernas innehåll, då det gällt att avgöra vad som skulle påföras kronan respektive staden i ena eller andra hänseendet. Därigenom och genom underlåtenheten att granska de av staden utfärdade räkningarna har kronan åsamkats kostnader, som det varken enligt överenskommelserna eller av Kungl. Maj:t meddelat särskilt beslut ålegat kronan att gälda.

Vad som sålunda förekommit giver revisorerna anledning ifrågasätta, huruvida icke åtgärder böra vidtagas för återvinning — i den mån gällande preskriptionsbestämmelser ej lägga hinder i vägen härför — till kronan av belopp, som på grund av ovan angivna förhållanden felaktigt utbetalats till staden.

Förklaring har avgivits av djurgårdskommissionen, som bifogat yttranden av förutvarande verkställande ledamoten i kommissionen överste I. Petersson samt av Stockholms stads gatunämnd (Del II sid. 90—119).

Stockholms stads gatunämnd har i sin förklaring gjort gällande att enligt vad gatunämnden trodde sig hava visat den utredning, på vilken statsrevisorerna grundat sina anmärkningar, i fråga om utgångspunkten, nämligen tolkningen av 1905 års exploateringsavtal mellan kronan och staden, vore felaktig och med avseende å redogörelsen för de faktiska förhållandena vid arbetets utförande och det tekniska bedömandet av desamma i väsentliga hänseenden missvisande.

Vidare hava revisorerna under § 26 meddelat, att de avlagt besök i djurgårdskommissionen och därvid gjort vissa iakttagelser beträffande kommissionens verksamhet vilka iakttagelser revisorerna sammanfört i följande uttalande (Del I sid. 112 och 113):

Djurgårdskommissionen omhänderhar bland annat exploateringen av Norra Djurgården. Försäljningen av de för exploatering avsedda områdena hotar att avstanna dels på grund av att återstående stadsplanlagda delar antingen tills vidare disponeras för militära ändamål eller ock med hänsyn till stadsplanens olämpliga utformning och andra därmed sammanhängande orsaker icke för närvarande lämpligen kunna utbudas till försäljning dels enär de för exploatering lämpliga öppna områdena öster om Värtavägen ännu icke stadsplanlagts.

Enligt vad vid besöket inhämtats har från djurgårdskommissionens sida i enlighet med av Kungl. Maj:t meddelade direktiv hos Stockholms stad hemställts om dess medverkan till såväl ändringar i redan fastställd stadsplan som intagande i stadsplanen av ovannämnda öster om Värtavägen belägna områden, så att exploateringen icke skulle behöva avstanna av brist på därtill lämpliga tomter.

Vid sagda besök hava revisorerna vidare bemärkt, att i överensstämmelse med av Kungl. Maj:t givna direktiv förhandlingar med staden rörande stadsplanläggning av kronan tillhöriga områden vid Marieberg och Konradsberg å Kungsholmen pågå i syfte att jämväl dessa områden skola kunna bli för exploatering tillgängliga.

I enlighet med särskilda av riksdagen tagna initiativ ankommer vidare på djurgårdskommissionen att till förhandling med Stockholms stad upptaga dels åtskilliga för såväl kronan som Stockholms stad betydelsefulla frågor rörande reglering av vissa tomtfrågor — exempelvis spörsmålet om stadens övertagande av sådana kronan tillhöriga områden, som staden för närvarande tillåtes utnyttja såsom park mot ingen eller obetydlig ersättning, varvid ifrågasatts, att kronan i utbyte skulle förvärva vissa för kronans behov lämpliga områden — dels ock i övrigt reglering av tvistigheter mellan kronan och Stockholms stad rörande vissa markområden m. m.

Under sitt besök å redan iordningställda eller för framtida exploatering avsedda områden å Norra Djurgården hava revisorerna med tillfredsställelse kunnat konstatera, att som beläggningsmaterial å de färdigställda gatorna i avsevärd utsträckning huggen sten kommit till användning.

Redan vid igångsättandet av den hittillsvarande exploateringen av Norra Djurgården har från riksdagens sida med skärpa framhållits vikten av, att alla erforderliga åtgärder för den avsedda exploaterings genomförande vidtoges med största skyndsamhet. Statsverkets behov av medel för täckande av såväl de anslag, vilka redan förutsatts skola slutligt gäldas av medel, vilka komma att inflyta vid försäljning av mark å Djurgården, som ock för andra ändamål, gjorde det angeläget, att den länge avsedda exploateringen av Ladugårdsgärdet komme till stånd utan onödig tidsutdräkt.

Revisorerna vilja för sin del understryka vikten av att de sålunda gjorda uttalandena beaktas vid ovanberörda nu pågående förhandlingar mellan kronan och Stockholms stad rörande Ladugårdsgärdets fortsatta exploatering.

Vad från riksdagens sida uttalats angående Norra Djurgården lärer i lika hög grad böra beaktas i fråga om Mariebergs-Konradsbergsområdena. Jämväl beträffande dessa är det för kronan synnerligen angeläget, att alla de för exploateringen av dessa områden erforderliga åtgärderna komma till stånd snarast möjligt.

Jämväl ovanberörda förhandlingar mellan kronan och staden rörande ömsesidiga förvärv och regleringar av vissa tvistigheter avse frågor, som det torde vara av stor betydelse för såväl kronan som staden, att de inom snar framtid bringas till sin lösning.

Med föranledande av de förhållanden inom stenindustrien, som föranlett statsmakterna vidtaga understödjande åtgärder av stor omfattning gentemot denna industri, synes det vara påkallat att framhålla angelägenheten av att då vid kronans fortsatta exploatering gator iordningställas med permanent-beläggning, huggen sten kommer till användning i så stor utsträckning som möjligt, varigenom lättnader kunna beredas sagda industri och däri sysselsatt personal. Därvid bör tillses, att sådana åtgärder undvikas, som genom stenbeläggningens fördyrande — exempelvis genom onödigt kostsamt fogfyllningsmaterial — kunna leda till val av annat beläggningsmaterial än huggen sten.

Med hänsyn till de stora intressen, som sålunda i olika hänseenden äro knutna vid den av djurgårdskommissionen bedrivna verksamheten, vilja revisorerna framhålla angelägenheten av att riksdagen erhåller vidgad möjlighet att redan på ett tidigt stadium öva inflytande på kommissionens förhandlingar med Stockholms stad och riktlinjerna för kommissionens verksamhet i övrigt.

Yttrande har avgivits av djurgårdskommissionen (Del II sid. 120—125)

Den utredning, som av 1935 års riksdag begärts i avseende å vissa mellanhavanden mellan djurgårdskommissionen och Stockholms stad och som nu föreligger i statsrevisorernas berättelse, synes riksdagen giva vid handen, att åtskilliga missförhållanden kunnat konstateras vid de för den tidigare verk samma djurgårdskommissionens räkning utförda arbetena och att kronan av Stockholms stad debiterats och även i viss utsträckning lämnat ersättning för arbeten, som icke bort av kronan betalas. Riksdagen har icke kunnat undgå att finna, att de debiteringsmetoder, som här tillämpats av Stockholms stad, icke stå i god överensstämmelse med vad som kan fordras av den, som åtagit sig att för annans räkning utföra vissa arbeten. Med utgångspunkt från vad som numera framkommit måste vad djurgårdskommissionens förutvarande verkställande ledamot anfört i fråga om svårigheten att åstadkomma någon kontroll över arbetena och sättet för deras debitering, då staden — efter att i ärendet hava inhämtat sin ombudsmans yttrande — under åberopande av gällande avtals ordalydelse icke medgivit, att från kronans sida granskning finge verkställas rörande debitering av arbetskostnaderna, framstå i en egendomlig dager.

Riksdagen har sig bekant, att inom djurgårdskommissionen uppmärksamats, att riktigheten av debiteringen för arbetena från stadens sida kunde ifrågasättas, men att detta likväl i allmänhet icke föranlett något ingripande med hänsyn till att staden icke var villig underkasta sig någon närmare granskning. Då emellertid numera felaktigheter påvisats rörande de av staden verkställda debiteringarna och dessa anmärkningar i vissa fall av Stockholms stad även lämnats utan erinran, framgår också härav, att de tidigare gjorda påpekandena visat sig vara fullt riktiga. Riksdagen kan icke underlåta, att här särskilt påtala det av revisorerna anmärkta förhållandet, att Stockholms stad, sedan i visst fall verkställd för hög debitering påvisats från stadens egna myndigheters sida, dock ansett sig kunna — i stället för att återbetala den oriktigt uppburna ersättningen — tillgodoföra sig densamma såsom ränta å i annat sammanhang debiterade belopp, oaktat någon laga skyldighet för kronan att utgiva sådan ränta synbarligen icke förelegat. I stadens förklaring över anmärkningarna har sistnämnda fråga icke ens omnämnts.

Av den avgivna förklaringen framgår, att tveksamhet kan råda, huruvida och i vilken utsträckning vissa av de framställda anmärkningarna kunna föranleda till av revisorerna ifrågasatt återbetalning från Stockholms stads sida. Då riksdagen, som finner anmärkningarna i deras mera väsentliga delar hava fog för sig, emellertid icke anser sig böra påyrka inledande av en återvinningsprocess mot staden, i synnerhet som det kan förväntas att tvistigheter av denna art genom att senare träffade avtal undvikits, vill riksdagen dock giva tillkänna den uppfattningen, att från Kungl. Maj:ts sida bör tillses att Stockholms stad till kronan inbetalar åtminstone de belopp, som måste anses vara orättmätigt uppburna, något som under alla förhållanden synes vara fallet beträffande ovan nämnda ränta. Riksdagens ställningstagande i fråga om en återvinningsprocess påverkas i viss mån av den omständigheten,

att de arbeten rörande vilka anmärkningar numera framställts redan för ganska länge sedan blivit av kronans verkställande myndighet likviderade.

Riksdagen har fäst sig vid, att Stockholms stads gatunämnd i sitt yttrande över de framställda anmärkningarna funnit lämpligt att göra vissa enligt riksdagens mening mindre lämpliga uttalanden rörande det arbete, som efter anmodan av revisorerna och på riksdagens begäran verkställts av de för frågans utredning tillkallade personerna.

Riksdagen har här ovan nödgats konstatera, att från Stockholms stads sida gentemot kronan och dess organ vidtagits åtgärder, som icke stå i god överensstämmelse med vad som kan fordras, då det gäller att i samförstånd söka genomföra träffade uppgörelser. Även om det icke gärna kan undgås att vissa intressekonflikter uppstå mellan staden och kronan, då fråga är om ett ekonomiskt utnyttjande av kronans markområden i Stockholm och dess omgivningar, vill riksdagen dock uttala den förväntan, att det skall lyckas att framdeles undgå åtminstone några mera djupgående konflikter på detta område och att riksdagen icke skall behöva ingripa till bevakande av kronans rätt. Riksdagen har därför icke ansett sig nu böra vidtaga särskilda åtgärder i anledning av vad revisorerna anmärkt i fråga om vissa ekonomiska mellanhavanden mellan kronan och staden.

Vad åter beträffar det likaledes av revisorerna berörda spörsmålet om ändrad sammansättning av djurgårdskommissionen och vidgad möjlighet för riksdagen att redan på ett tidigt stadium utöva inflytande på kommissionens förhandlingar med staden och rörande riktlinjerna för kommissionens verksamhet i övrigt, sammanhänger detta spörsmål i viss mån med ordnandet av de två särskilda uppgifter, vilka tillkomma den nuvarande djurgårdskommissionen, nämligen dels handhavandet av markförsäljningen och vidtagande av härför erforderliga förberedande åtgärder dels ock vissa underhandlingar med staden rörande mark- och stadsplanefrågor, vilket uppdrag tidigare handhaft av kronans fastighetskommission. Riksdagen är av den uppfattningen, att stor vikt bör ägnas de ekonomiska intressen, som kronan har att här bevaka, samt att från kommissionens sida särskild uppmärksamhet bör ägnas den ekonomiska kontrollen. Med hänsyn till ifrågavarande intressen och betydelsen av huru dessa för framtiden handhas vill det — icke minst i betraktande av vad som förekommit under behandlingen av nu ifrågavarande ärende — förefalla riksdagen befogat, att det tages under övervägande huruvida och i vad mån förändringar i kommissionens sammansättning och dess organisation äro av behovet påkallade. Enligt riksdagens mening bör från Kungl. Maj:ts sida förslag härutinnan snarast möjligt framläggas för riksdagen, och det synes önskvärt att detta sker redan år 1937.

Med hänvisning till vad sålunda anförts får riksdagen anhålla, att Kungl. Maj:t ville taga under övervägande de synpunkter, som av riksdagen anförts.

5:o.

Kassarabatter m. m.

Under finansdepartementet, § 28, hava revisorerna meddelat, att de vid sin granskning av räkenskaperna för ett flertal förvaltningsinstitutioner kommit till den uppfattningen, att de olika myndigheterna vid sina inköp av förbrukningsmaterial ofta uraktlåtit att av vederbörande säljare betinga sig fördelaktiga betalningsvillkor i form av rabatter m. m. samt stundom även i de fall, då vissa rabatter stått att erhålla, helt underlåtit att utnyttja desamma (Del I sid. 117 och 118).

Yttranden hava avgivits av statskontoret, riksräkenskapsverket och generalpoststyrelsen (Del II sid. 126—129).

Statskontoret har, med erinran att en centralisering av uppköp för statens räkning redan nu i viss omfattning genomförts, ansett frågan huruvida och inom vilka områden samt på vad sätt inköp av förbrukningsartiklar för statens räkning bör i vidare mån än nu sker centraliseras vara förtjänt av närmare övervägande. Däremot ifrågasätter statskontoret lämpligheten av att, såsom revisorerna föreslagit, något ämbetsverk skulle åläggas att lämna råd och anvisningar rörande upphandling av förbrukningsartiklar.

Riksräkenskapsverket har funnit revisorernas förslag om allmän centralisering till postverket av upphandlingar av ifrågavarande förbrukningsartiklar knappast kunna medföra några mera avsevärda fördelar. Ämbetsverket har i stället ansett, att med större skäl kunde ifrågasättas, om icke en centralupphandling av skriv- och kontorsmaterialier för de till huvudstaden förlagda ämbetsverken skulle vara till fördel för statsverket.

Generalpoststyrelsen har ställt sig avvisande mot den utav revisorerna ifrågasatta anordningen.

Vad revisorerna anfört giver vid handen, att ämbetsverkens upphandling av skrivmaterialier m. m. icke är ordnad på ett ur ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt. Sålunda förekommer, att statsverket för en och samma vara får erlagga olika pris. Dessa växlingar hava givetvis sin förklaring i det tillämpade upphandlingssättet och omfattningen av den verkställda upphandlingen. Det torde därför framstå som ett önskemål, att åtgärder vidtagas för att vid upphandlingen av skrivmateriel statsverket skall kunna erhålla så förmånliga villkor som möjligt. De i ärendet hörda myndigheterna hava i allmänhet uttalat sig för en på detta område centraliserad, till viss myndighet anförtrodd upphandling. Utan att här vilja ingå på de framlagda förslagen finner riksdagen det föreliggande spörsmålet vara av den betydelse, att det bör göras till föremål för utredning, varvid då även torde böra tagas i övervägande, huruvida anordningar på detta område böra avse icke allenast ämbetsverken i Stockholm, vilka revisorerna närmast torde hava åsyftat, utan även övriga statliga institutioner i riket.

Riksdagen får anhålla, att Kungl. Maj:t ville taga under övervägande frå-

gan om ordnandet av upphandling för statsverkets behov av skrivmaterialier m. m. på förmånligaste sätt.

6:o.

Anmärkningsarvode till advokatfiskalerna vid hovrätterna.

Under finansdepartementet, § 29, hava revisorerna till behandling upptagit frågan rörande anmärkningsarvode till advokatfiskalerna vid hovrätterna (Del I sid. 119—121).

Efter att hava redogjort för gällande bestämmelser, enligt vilka ifrågasvarande anmärkningsarvoden utgå, hava revisorerna erinrat därom, att genom den år 1921 beslutade löneregleringen för befattningshavare vid statsdepartement och vissa andra verk, tillhörande den civila statsförvaltningen, advokatfiskalerna vid rikets hovrätter placerades i dåvarande lönegraden B 15 (nuvarande B 24). I proposition till 1925 års riksdag (Utgifterna. För flera huvudtitlar gemensamma frågor) framlades bland annat förslag till uppflyttning i lönegrad av vissa tjänster, som tillhört förutvarande andra normalgraden (15 lgr.). Beträffande frågan huruvida advokatfiskalerna borde uppflyttas i högre lönegrad anfördes i propositionen bland annat, att allmänna civilförvaltningens lönenämnd vid framläggandet av sitt förslag rörande placering i lönegrad av dessa utgått ifrån att anmärkningsarvodet skulle bortfalla.

Vederbörande departementschef yttrade bland annat, att med hänsyn tagen till den indragning av anmärkningsprovision, som under senare tid skett för tjänstemän inom andra grenar av statsförvaltningen, det syntes honom ock hava legat närmast till hands att i enlighet med lönenämndens förslag i då förevarande sammanhang även indraga anmärkningsarvodet för advokatfiskalerna i hovrätterna. Frågan om indragning av inkomst av ifrågasvarande slag hade emellertid, framhöll departementschefen, kommit i ett i viss mån annat läge. Med hänsyn till storleken av den i riksräkenskapsverket förefintliga balansen av ogranskade räkenskaper hade nämligen de under hösten 1924 samlade statsrevisorerna ifrågasatt, huruvida det icke borde tagas under övervägande att införa rätt för riksräkenskapsverkets reviderande personal att efter en med hänsyn till vunnen erfarenhet och för handen varande omständigheter avpassad procentskala uppbära anmärkningsarvode. Departementschefen, som ansåg den av statsrevisorerna sålunda väckta frågan icke kunna i dess dåvarande läge underställas Kungl. Maj:ts prövning, fann för den skull försiktigheten bjuda, att frågan om anmärkningsarvodets bibehållande eller avskaffande för hovrätternas advokatfiskaler icke löstes, förrän det väckta spörsmålet om anmärkningsprovisions införande i riksräkenskapsverket blivit avgjort. I avvaktan härå syntes departementschefen advokatfiskalerna i hovrätterna böra bibehållas i innehavande lönegrad.

Statsrevisorernas förslag beträffande återinförande av anmärkningsprovi-

sion vid riksräkenskapsverket föranledde icke någon åtgärd från riksdagens sida.

Efter att hava i en sammanställning angivit vad som under budgetåren 1930—1935 utgått i anmärkningsarvode till advokatfiskalerna vid rikets hovrätter, hava revisorerna gjort följande allmänna uttalande:

En av de grundläggande principerna vid genomförandet av de senaste löneregleringarna för kommunikationsverken och den civila statsförvaltningen i övrigt har varit avskaffandet av sportelsystemet. Bland de skäl, som anförts för borttagande av sportlerna, må nämnas de misshälligheter, som skapas av att vissa, eljest likställda tjänstemän komma i tillfälle att förskaffa sig extra inkomster av sin tjänst, under det att de övriga få nöjas med sin i stat fastställda avlöning. Förefintligheten av dylika extra inkomster eller sportler omöjliggör ock genomförandet av enhetlig löneplan för det verk, det gäller, eller för flera likställda verk. Det har därför ansetts vara av vikt att genom uttrycklig föreskrift i de olika avlöningsreglementena förebygga eller vidtaga åtgärder till förhindrande av att så småningom under skilda former skulle komma att insmyga sig avlöningsförmåner vid sidan av dem, som vid löneregleringen upptagits. Genom kungörelse den 17 december 1920 (nr 834) angående upphävande av den vissa statstjänstemän tillkommande rätt till anmärkningsarvode föreskrevs även, att, där enligt då gällande avlöningsreglementen eller eljest meddelade föreskrifter statens tjänsteman ägde uppbära anmärkningsarvode, sådant arvode icke skulle utgå för belopp, som återburits eller inbetalats på grund av anmärkningar, vilka till vederbörande ämbetsverk ingivits efter utgången av år 1920. Nu nämnda bestämmelser hava emellertid icke ansetts tillämpliga beträffande advokatfiskalernas anmärkningsarvoden.

Såsom av det anförda framgår föranledde den av 1924 års statsrevisorer väckta frågan om anmärkningsarvodets återinförande vid riksräkenskapsverket icke någon riksdagens åtgärd. Ett av en motionär vid 1927 års riksdag väckt förslag i samma riktning vann ej heller riksdagens bifall. Vidkommande frågan om anmärkningsarvode i nu föreliggande fall anse revisorerna, att, då så lång tid förflutit, sedan berörda spörsmål i avseende å riksräkenskapsverket varit föremål för statsmakternas prövning och några nya omständigheter, som böra föranleda ändring i det då gjorda ståndpunktstagandet sedan dess knappast framkommit, tillräckliga skäl icke föreligga att längre bibehålla denna förmån åt advokatfiskalerna vid hovrätterna.

Yttranden hava avgivits av statskontoret, riksräkenskapsverket, Svea hovrätt, Göta hovrätt samt hovrätten över Skåne och Blekinge (Del II sid. 129—138).

Riksräkenskapsverket liksom i viss mån statskontoret hava i huvudsak delat revisorernas mening, att det till advokatfiskalerna i hovrätterna utgående anmärkningsarvode vid stämpelgranskning borde avskaffas. Dock borde frågan om arvodets indragning upptagas till övervägande vid den omprövning av advokatfiskalernas tjänsteställning och lönegradsplacering, som torde böra ske i samband med det ifrågasatta införandet i vidgad omfattning av muntligt förhör inför hovrätt. Utan avvaktan härpå syntes böra övervägas att revidera de nuvarande grunderna för anmärkningsarvodets bestämmande i syfte att i vidare mån än som nu vore fallet begränsa den utgående ersättningen.

Svea och Göta hovrätter hava ställt sig avvisande mot revisorernas förslag och ansett, att, därest indragning av anmärkningsarvodet komme att äga rum, advokatfiskalsbefattningarna borde uppflyttas i högre lönegrad. Hovrätten över Skåne och Blekinge har ansett, att anmärkningsarvodet borde borttagas, men att åt advokatfiskalerna skulle beredas kompensation genom deras uppflyttande i högre lönegrad.

Såsom revisorerna framhållit hava sportler ansetts i princip olämpliga som avlöningsform, och har sportelsystemet alltmer utmönstrats ur de statliga avlöningsföreskrifterna. Ur denna synpunkt hava revisorerna ansett, att jämväl det till advokatfiskalerna vid hovrätterna utgående anmärkningsarvodet icke längre bör bibehållas. Då riksdagen med hänsyn till vad som i ärendet anförts finner lämpligt, att frågan blir föremål för övervägande från Kungl. Maj:ts sida, får riksdagen anhålla, att Kungl. Maj:t ville taga under övervägande frågan om bibehållande av till advokatfiskalerna vid hovrätterna utgående anmärkningsarvode.

7:o.

Mantalsskrivningsprovision till städernas tjänstemän.

Under finansdepartementet, § 30, hava revisorerna ifrågasatt indragning av nu utgående mantalsskrivningsprovision till städernas tjänstemän (Del I sid. 122).

Revisorerna hava lämnat en kortfattad historik över förhållandena på området ävensom redogjort för de i ämnet gällande bestämmelserna.

Som allmänt uttalande hava revisorerna anført följande:

En av revisorerna verkställd utredning har givit vid handen, att ifrågasvarande ersättningsbelopp äro synnerligen växlande och mången gång ytterst obetydliga. Ersättningsbeloppen utbetalas i regel direkt till vederbörande mantalsskrivningstjänsteman, oavsett om de med tjänsten förenade sportlerna indragits till stadskassan. I ett flertal fall har även vederbörande tjänsteman icke uttagit honom tillkommande provision. I andra fall åter har provisionen uttagits för flera år på en gång, exempelvis för tio år.

Utan tvivel vore det därför en tidsenlig och önskvärd reform, om ifrågasvarande ersättning, som såväl för städerna som för den enskilde tjänstemannen torde sakna ekonomisk betydelse, kunde upphöra att utgå. Detta synes desto mera motiverat som i de flesta städer mantalsskrivningstjänstemännen äro anställda i stadens tjänst mot fast lön, varvid provisionen ingår till stadens kassa.

Yttranden hava avgivits av statskontoret, riksräkenskapsverket och svenska stadsförbundet (Del II sid. 139 och 140).

Statskontoret och riksräkenskapsverket dela revisorernas mening, att ifrågasvarande mantalsskrivningsprovision bör upphöra att utgå, under det att svenska stadsförbundet visserligen icke motsätter sig den föreslagna indragningen, men anser att avskrivningen bör genomföras successivt under en tid av fem år.

Med hänsyn till de obetydliga belopp, varom här är fråga och då därtill kommer, att mantalsskrivningstjänstemännen i de flesta städer äro anställda i vederbörande stads tjänst mot fast lön, varvid provisionen ingår till stadens kassa, ansluter sig riksdagen till revisorernas uppfattning, vilken jämväl vunnit stöd i de i ärendet hörda myndigheternas yttranden, att här ifrågasvarande provision lämpligen bör upphöra att utgå. Härigenom skulle, såsom statskontoret i sitt yttrande i ärendet anfört, det under sjunde huvudtiteln i riksstaten uppförda anslaget till observations- och uppbördsprocenter kunna nedsättas med ett av ämbetsverket till i runt tal 10,000 kronor beräknat belopp.

Riksdagen får anhålla, att Kungl. Maj:t ville vidtaga åtgärder i syfte att mantalsskrivningsprovision till städernas tjänstemän må upphöra att utgå.

8:o.

Redovisning i länsstyrelsernas räkenskaper av vissa icke statliga medel, som debiteras och indrivs i samband med kronouppbörd.

Under finansdepartementet, § 31, hava revisorerna framställt vissa erinringar beträffande redovisningen i länsstyrelsernas räkenskaper av vissa icke statliga medel (Del I sid. 123 och 124).

Revisorerna hava erinrat därom, att länsstyrelse på därom gjord framställning ombesörjer, att vissa till uttaxering beslutade icke statliga medel varda genom vederbörande i sammanhang med kronoskatterna debiterade och indrivna. För bestyret med detta arbete utgår ersättning, beräknad efter viss procent å medlen i fråga. Bland de medel, som i förevarande fall komma i fråga, hava omnämnts landstingsmedel, vägskatt, tingshusmedel och vissa försäkringsanstalters avgifter.

Revisorerna hava lämnat en redogörelse över bestämmelserna rörande debitering och uppbörd av dessa medel och härtill knutit följande allmänna uttalande:

Vid sin granskning av länsstyrelsernas räkenskaper hava revisorerna uppmärksammat, att utbetalningarna av ifrågasvarande medel i regel icke äro verifierade. Sålunda saknas ofta de till utbetalningsärendena hörande handlingarna, innefattande bland annat utredning om beräkningen av de statsverket och vederbörande tjänstemän tillgodoförda provisionsandelarna. Då statsverket är ansvarigt för redovisningen av de medel, som inflyta i samband med kronouppbörd och sålunda är ersättningsskyldigt för felaktigt utbetalda belopp, anse revisorerna, som inhämtat, att fall inträffat, där provisionen oriktigt beräknats, angeläget, att åtgärder vidtagas för en bättre verifiering av här omförmälda medel.

Yttranden hava avgivits av riksräkenskapsverket och samtliga länsstyrelser (Del II sid. 141—169).

Riksräkenskapsverket har anfört, bland annat, att anordningsbesluten rörande utbetalningar till vederbörande kommunala myndigheter m. fl. av medel, som uppbäras i sammanhang med kronouppbörd, medfölja icke

länsräkenskaperna vid deras insändande till riksräkenskapsverket, enär desamma jämlikt kungörelsen den 13 november 1931 (nr 396) § 23 skola bifogas de redogörelser, som länsstyrelserna före den 15 februari hava att tillställa ifrågavarande myndigheter. Då dessa myndigheter icke lära hava något större intresse av att äga tillgång till originalanordningarna, torde dessa för framtiden, jämte tillhörande uträkningar m. m., lämpligen kunna biläggas länsräkenskaperna, medan i stället avskrifter av anordningarna vidfogas nämnda redogörelser.

Revisorerna hava anmärkt, att länsstyrelsernas beslut om utbetalning av landstings- m. fl. medel i regel icke äro verifierade. Detta förhållande torde sammanhånga därmed, att handlingarna rörande utbetalning av nu angivna medel icke åtfölja länsräkenskaperna, enär länsstyrelserna redovisa medlen direkt till landsting, väggassor m. fl. Då genom förfaringssättet i fråga riksräkenskapsverket undandrages möjligheten att underkasta även dessa anordningsbeslut saklig granskning, synes riksdagen en ändring i berörda förhållande vara påkallad. Det av revisorerna framförda önskemålet om en bättre verifiering av här omförmälda medel i länsräkenskaperna skulle lämpligen kunna vinnas därest, såsom vissa länsstyrelser föreslagit, avskrifter av verifikationerna och av den anordningshandlingen bifogade uträkningen över provisionsmedlens fördelning medsändes länsstyrelsernas räkenskaper till riksräkenskapsverket.

Under återopande av det anförda får riksdagen anhålla, att Kungl. Maj:t ville vidtaga åtgärder för åstadkommandet av en fullständig verifiering av vissa icke statliga medel, som debiteras och indrivs i samband med krono-uppbörden.

9:o.

Hos överståthållarämbetet nedsätta fullföljdsavgifter m. m.

Under finansdepartementet, § 34, hava revisorerna framställt vissa anmärkningar beträffande gällande ordning för nedsättning av fullföljdsavgift och kostnadsersättning samt för lyftande av sådant nedsatt belopp (Del I sid. 127—130).

Revisorerna hava erinrat därom, att jämlikt 30 kap. 19 § rättegångsbalken är den, som vill fullfölja talan mot hovrätts utslag eller beslut, pliktig att med vissa undantag och inskränkningar hos Konungens befallningshavande nedsätta ej allenast fullföljdsavgift, 150 kronor, utan ock enahanda belopp till säkerhet för den kostnadsersättning, som kan komma att tillerkännas motparten.

Enligt gällande bestämmelser må nedsättning av fullföljdsavgift och kostnadsersättning ske hos vilken som helst av länsstyrelserna. Har Kungl. Maj:t i dom eller utslag förordnat, att part äger återbekomma nedsatt fullföljdsavgift eller lyfta belopp, som nedsatts till säkerhet för kostnadsersättning, äger han utbekomma beloppet hos den länsstyrelse, där det blivit nedsatt.

Därest part ej gjort framställning om återbekommande av nedsatt belopp inom tio år efter nedsättningen, skola medlen uppsägas till lyftning. Medel, till vilkas uttagande någon efter viss fastställd tid icke anmält sig, skola omföras i landskontorets räkenskaper till riksstatstiteln »A III Diverse inkomster», varifrån utbetalning sker, när vederbörande gör framställning om beloppets utfående.

Revisorerna hava uppmärksammat vissa fall, där en advokat i Stockholm för rättssökande personers räkning, vilka personer berättigats återbekomma av dem nedsatta avgifter för motparts kostnadsersättningar, mot viss ersättning uttagit och tillhandahållit vederbörande det deponerade beloppet.

Revisorerna hava gjort följande allmänna uttalande:

Det nuvarande systemet med inbetalning och utbetalning av nu ifrågavarande medel synes revisorerna synnerligen otidsenligt och otillfredsställande. Såsom av utredningen framgår, äger part hos överståthållarämbetet eller hos vilken länsstyrelse som helst nedsätta fullföljdsavgift och kostnadsersättning. Detta innebär, att samtliga ifrågavarande myndigheter måste i sina räkenskaper redovisa dessa medel, vilket medför onödig omgång och tidsutdräkt. Utan att närmare ingå på frågan, huruvida icke i fall, varom här är fråga, vanliga preskriptionsbestämmelser böra vinna tillämpning, finna revisorerna det föga tilltalande, att, på sätt av det ovan anförda framgår, vederbörande part för utfående av sålunda nedsatt belopp nödgas vidkännas särskilda kostnader. Enligt revisorernas mening torde bestyret med uppbörden och utbetalningen av nämnda medel utan olägenhet kunna anförtros åt en enda myndighet, exempelvis nedre justitierevisionen. Därest en dylik anordning genomfördes, skulle medlen direkt kunna tillställas vederbörande i samband med överlämnandet av utslaget eller rättegångshandlingarna i målet.

Yttranden hava avgivits av riksräkenskapsverket och överståthållarämbetet (Del II sid. 175—177).

Riksräkenskapsverket har ställt sig helt avvisande mot revisorernas förslag, under det att överståthållarämbetet anslutit sig till det av revisorerna angivna önskemålet, att inbetalning av fullföljdsavgift och kostnadsersättning må ske i nedre justitierevisionen.

Det nuvarande systemet med nedsättning av fullföljdsavgift och kostnadsersättning samt angående lyftande av sådant nedsatt belopp måste ur skilda avseenden betraktas som mindre tillfredsställande. Revisorerna hava nu ifrågasatt en sådan ändring av gällande bestämmelser, att bestyret med uppbörden och utbetalningen av nämnda medel anförtros åt en enda myndighet, och hava i sådant avseende närmast tänkt sig nedre justitierevisionen.

Då riksdagen, som ansluter sig till de av revisorerna anförda synpunkterna, är av den uppfattningen, att detta spörsmål dock bör bliva föremål för övervägande från Kungl. Maj:ts sida, får riksdagen anhålla, att Kungl. Maj:t ville taga under övervägande frågan om ändrade bestämmelser angående uppbörd och utbetalning av vid talan mot hovrätts utslag eller beslut nedsatta fullföljdsavgifter och kostnadsersättningar.

10:o.

Statsverkets provision å uppbörden av landstingsskatt i magistratsstäder.

Under finansdepartementet, § 36, hava revisorerna till behandling upptagit frågan rörande statsverkets provision å uppbörden av landstingsskatt i magistratsstäder ävensom framställt vissa erinringar beträffande av lanträntmästare för mycket uppburen provision (Del I sid. 131—138).

Revisorerna hava inledningsvis erinrat därom, att i § 53 förordningen den 21 mars 1862 (nr 16) om landsting, föreskrevs bland annat, att såsom ersättning för debitering och uppbörd av landstingsskatt finge innehållas 3 procent av inlevererade landstingsmedel, varav beräknades $1\frac{1}{2}$ procent för debiteringen (häradskrivare och kronouppbördstjänsteman i stad), 1 procent för uppbörden (kronofogde och kronouppbördstjänsteman i stad) samt $\frac{1}{2}$ procent att lika fördelas emellan landskamreraren och lanträntmästaren. För debitering och uppbörd av landstingsskatt utgick således ersättning efter samma procenttal för såväl fögderierna som magistratsstäderna. Enligt 63 § av lagen den 23 oktober 1891 angående väghållningsbesvärets utgörande på landet stadgades, att provision för debitering och uppbörd av vägskatt utginge efter samma grunder som beträffande landstingsmedel.

Sedan lanträntmästarna från och med år 1909 uppförts å en särskild övergångsstat beslöts, att, i den mån lanträntmästare avginge, tjänsten skulle indragas och till sådan befattningshavare utgående uppbördsprovision å landstingsskatt eller $\frac{1}{4}$ procent å hela uppbörden tillgodoföras statsverket. Enahanda skulle gälla beträffande kronofogdarna sedan de från och med år 1918 uppförts på indragningsstat och genom 1925 års lönereglering även landskamrerare.

Uti en vid 1922 års riksdag med anledning av propositionen nr 204 angående ersättning för debitering och uppbörd av landstingsskatt m. m., väckt motion hemställdes, bland annat, att till statsverket indragna provisionsandelar skulle utgå med hälften av dittills gällande procenttal. Detta innebar således en sänkning av den statsverket tillkommande provisionen å landstingsmedel från magistratsstad från $\frac{1}{4}$ procent till $\frac{1}{8}$ procent (lanträntmästarens indragna provisionsandel). Riksdagen biföll motionen.

Emellertid kom i riksdagens skrivelse över berörda motion ett förbiseende att äga rum, såtillvida, att motionen blev felaktigt refererad såsom avseende ersättning till $\frac{1}{2}$ procent i stället för rätteligen hälften av dittills gällande procenttal. Vidare hade riksdagen i sin skrivelse beträffande lanträntmästarnas provisionsandelar ansett, att gällande bestämmelser skulle bibehållas, detta med den motivering, att, då lanträntmästartjänsterna i det fåtal län, där de då funnes, efter hand komme att indragas, behov av ändrade bestämmelser ej förelåg. Att märka är emellertid, framhålla revisorerna, att enligt då gällande bestämmelser lanträntmästarnas provisionsandelar skulle efter nämnda befattningshavares avgång från tjänsten tillgodoföras statsverket.

Enligt den i överensstämmelse med de av riksdagen fastställda grunderna

av Kungl. Maj:t utfärdade förordningen den 15 juni 1922 (nr 269) utgingo sålunda de till statsverket indragna provisionsandelarna med $\frac{1}{2}$ procent såväl i fögderierna som i magistratsstäderna. Härutöver utgick emellertid i magistratsstäderna fortfarande ersättning för uppbörden till kronouppbörds-tjänsteman i stad med $\frac{1}{2}$ procent på uppbörden i staden.

Uti en till 1933 års riksdag avlåten proposition (nr 151) framlade Kungl. Maj:t förslag av innehåll, att de till statsverket indragna provisionsandelarna skulle höjas från 0.5 procent till 0.6 procent. Härom anförde departementschefen, att ifrågavarande provisionsandelar, nämligen landskamrerarnas, utgående efter fallande skala samt kronofogdarnas och lanträntmästarnas, vilka reducerats till $\frac{1}{2}$ procent av uppbörden lämpligen borde sammanslås och utgå efter en gemensam fix procent. I övergångsbestämmelserna till den ifrågasatta förordningen föreslog Kungl. Maj:t intagande, bland annat, av en föreskrift om att de nya bestämmelserna i ämnet icke skulle inverka på den rätt till ersättning för debitering eller uppbörd, som tillkom tjänsteman, vilken kvarstod å äldre stat eller tillhörde sådan stat (lanträntmästare). Beträffande sistnämnda förslag yttrade riksdagen, att stadgande i sådant avseende icke borde upptagas i övergångsbestämmelserna.

I överensstämmelse med av riksdagen beslutade grunder fastställde Kungl. Maj:t genom förordning den 30 juni 1933 (nr 461) särskilda föreskrifter angående ersättning för debitering och uppbörd av landstingsmedel. Enligt denna utgå sålunda de till statsverket indragna provisionsandelarna med 0.6 procent å uppbörden. Ersättning för uppbörden till kronouppbördstjänsteman i stad skulle fortfarande utgå med $\frac{1}{2}$ procent. Någon föreskrift om att den nya förordningen i ämnet icke skall inverka på den rätt till ersättning för debitering eller uppbörd, som må tillkomma tjänsteman, vilken kvarstår å äldre stat (lanträntmästare), finnes icke.

Den enligt nyss anförda bestämmelser utgående uppbördsprovisionen å landstingskatt framgår närmare av nedanstående sammanställning.

Å uppbörd från fögderierna.		Å uppbörd från magistratsstäderna.	
1) före ikraftträdandet av 1922 års kungörelse		1) före ikraftträdandet av 1922 års kungörelse	
till statsverket indragen provision, som förut tillkom kronofogde	1 %	provision till kronouppbörds-tjänsteman i stad	1 %
till statsverket indragen provision, som förut tillkom lanträntmästare	0.25 %	till statsverket indragen provision, som förut tillkom lanträntmästare	0.25 %
2) enligt 1922 års kungörelse		2) enligt 1922 års kungörelse	
till statsverket indragna provisioner	0.5 %	till statsverket indragna provisioner	0.5 %
		provision till kronouppbörds-tjänsteman i stad	0.5 %

3) enligt 1933 års kungörelse	3) enligt 1933 års kungörelse
till statsverket indragna pro-	till statsverket indragna pro-
visioner 0.6 %	visioner 0.6 %
	provision till kronoupphölds-
	tjänsteman i stad 0.5 %

Anm. Dessutom erlade landsting¹ till landskamrerare före den 1 juli 1925 viss procent på uppbörden, lika för land och stad, samt i län, där lanträntmästare kvarstod i tjänst, därjämte 0.25 % på hela uppbörden.

Revisorerna hava härefter meddelat, att de vid sin granskning uppmärksammat, att till lanträntmästaren å övergångsstat i Norrbottens län A. J. Th. Enequist från landstingsmedel och vägskatt utbetalats provision å under åren 1933 och 1934 hos länsstyrelsen influtna dylika medel med respektive 9,372 kronor 51 öre och 9,221 kronor 77 öre. Av en av revisorerna gjord sammanställning framgår, att Enequists provisionsandelar under åren från och med 1923 till och med 1935 uppgått till sammanlagt 131,189 kronor 52 öre.

Revisorerna hava meddelat, att Enequist, som är född år 1863, utnämndes till lanträntmästare i Norrbottens län år 1897 och att han åtnjuter avlöning enligt 1883 års lönestat för lanträntmästare. Ehuru Enequist överskridit den ålder, som för befattningshavare inom den civila statsförvaltningen utgör pensionsålder, har han, då han utnämnts till lanträntmästare redan år 1897, på grund av särskilda bestämmelser icke ansetts skyldig avgå vid viss ålder.

Revisorerna hava gjort följande allmänna uttalande:

Såsom av det anförda framgår, erlade landstingen före tillkomsten av 1922 års kungörelse procentuellt sett lika stor provision å uppbörden i såväl fögderierna som i magistratsstäderna. På grund av 1922 års riksdagsbeslut fingo emellertid landstingen erlägga provision efter en högre procentsats å den del av uppbörden, som hänförde sig till magistratsstäderna. Sammanlagt torde landstingen härigenom hava åsamkats en merkostnad av omkring 1,200,000 kronor. Ett dylikt resultat av de föreslagna åtgärder till sänkning av provisionen lär icke hava varit avsett. Genom sitt beslut torde riksdagen väl närmast hava åsyftat en genomgående sänkning av landstingens utgifter för uppbörden av landstingsskatten. Då några sakliga skäl för en sådan differentiering av uppbördsprovisionen i fögderierna och magistratsstäderna icke heller i övrigt föreligga, hava revisorerna ansett sig böra bringa nämnda förhållande till riksdagens kännedom.

Vad beträffar provision å landstingsskatt m. m. till lanträntmästaren i Norrbottens län vilja revisorerna framhålla att i kungörelsen den 30 juni 1933 (nr 461) om ersättning för debitering och uppbörd av landstingsmedel icke upptagits något stadgande om skyldighet för landsting att till i tjänst kvarstående lanträntmästare utbetala provisionsandel å uppbörden av dylika medel. Då provision för debitering och uppbörd av vägskatt utgår efter samma grunder som beträffande landstingsmedel följer därav, att lanträntmästare icke heller äger uppbära provisionsandel å sådana medel. På grund härav har länsstyrelsen i Norrbottens län icke ägt att under åren 1934 och 1935, på sätt skett, till Enequist utbetala provisionsandelar å influten uppbörd av dessa medel.

I detta sammanhang torde böra omnämnas, att genom 1922 års riksdags beslut att de i tjänst kvarstående lanträntmästarnas provisionsandelar skulle

utgå efter dittills gällande grunder, landstingen i de län, där lanträntmästare funnits under tiden från och med år 1923 till och med år 1932 — i motsats till vad som förut varit gällande — fått vidkännas en extra kostnad för uppbörden av landstingsmedel med $\frac{1}{4}$ procent å de influtna beloppen, något som varken det i propositionen eller det i motionen framlagda förslaget avsett. Samma förhållande gäller även beträffande vägdistrikt i nyssnämnda län.

Yttranden hava avgivits av statskontoret, riksräkenskapsverket, samtliga länsstyrelser samt svenska landstingsförbundet (Del II sid. 141—171 och 179).

I detta sammanhang har riksdagen till behandling förehaft två likalydande motioner, I: 178 och II: 292, vari hemställts, att riksdagen måtte besluta, dels att till landstingen måtte återbetalas vad statsverket sedan år 1923 i enlighet med vad i motionerna anförts erhållit för mycket i provision å uppbörd av landstingsskatt från magistratsstäder, dels ock att Norrbottens läns landsting samt respektive vägdistrikt måtte återfå ett belopp motsvarande det, som under åren 1923—1933 utbetalats i uppbördsprovision till lanträntmästaren i Norrbottens län A. J. Th. Enequist.

Vidkommande först den av revisorerna påtalade genom beslut av 1922 års riksdag uppkomna åtskillnaden i uppbördsprovisionen å landstingsmedel i fögderierna och magistratsstäderna vill riksdagen erinra därom, att denna fråga varit föremål för behandling av innevarande års riksdag. Sålunda har 1936 års riksdag med anledning av konstitutionsutskottets utlåtande nr 19 med bifall till i ämnet väckta motioner beslutat sådan ändrad lydelse av förordningen den 30 juni 1933 (nr 461) om ersättning för debitering och uppbörd av landstingsmedel, att de till statsverket indragna provisionsandelarna skola utgå med sex tiondels procent å uppbörden, dock att å uppbördsbelopp, varå skall utgå ersättning för uppbörden till kronouppbördstjänsteman, ifrågavarande provisionsandelar skola utgå med allenast en tiondels procent.

Det av revisorerna påtalade missförhållandet torde således härigenom från och med innevarande år komma att bli tillrättalagt.

I konstitutionsutskottets ovanberörda utlåtande nr 19 har som stöd för den föreslagna författningsändringen anförts, att den av 1922 års riksdag beslutade differentieringen av uppbördsprovisionen i fögderierna och magistratsstäderna icke torde hava varit i verkligheten åsyftad. Den lär få anses hava tillkommit på grund av förbiseende. Det kan enligt riksdagens mening vid sådant förhållande måhända synas billigt, att, såsom av revisorerna ifrågasatts och av motionärerna påyrkats, åt landstingen beredas gottgörelse av statsverket för vad de till följd av nämnda riksdagsbeslut för mycket erlagt i provision å uppbörd av landstingsskatt från magistratsstäderna. Enahanda gäller jämväl beträffande motionärernas likaledes gjorda hemställan, att Norrbottens läns landsting samt respektive vägdistrikt böra återfå vad de under åren 1923—1933 utbetalt i uppbördsprovision till lanträntmästaren Enequist.

Ehuru riksdagen således finner visst fog föreligga för motionärernas framställningar, har riksdagen dock icke ansett sig böra nu vidtaga åtgärder i enlighet därmed, innan en mera ingående utredning i ärendet blivit genom Kungl. Maj:ts försorg verkställd. Riksdagen vill därför nu inskränka sig till att hos Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t måtte föranstalta om närmare utredning härutinnan ävensom huruvida jämväl i andra än nu berörda fall motsvarande felaktigheter uppkommit.

Riksdagen får i anledning av motionerna I: 178 och II: 292 anhålla, att Kungl. Maj:t ville föranstalta om närmare utredning rörande de av riksdagen här ovan behandlade ersättningsfrågorna samt för riksdagen framlägga förslag i dessa frågor.

11:o.

Avlöningsförmåner å lanträntmästartjänsten i Norrbottens län.

Under finansdepartementet, § 37, hava revisorerna framställt vissa erinringar beträffande de till lanträntmästaren i Norrbottens län A. J. Th. Enequist utgående avlöningsförmåner (Del I sid. 138 och 139).

Revisorerna hava erinrat därom, att nämnde lanträntmästare åtnjuter avlöning enligt 1883 års lönestat med lön 2,500 kronor, tjänstgöringspenningar 1,300 kronor samt ålderstillägg 500 kronor. Härjämte utgår nu tillfällig löneförbättring med 800 kronor för år samt dyrtidstillägg enligt för oreglerade verk gällande grunder. Dessutom uppbär Enequist vissa provisionsandelar, som under budgetåret 1934/1935 uppgingo till 9,575 kronor 71 öre. Sammanlagt torde Enequists löneförmåner hava uppgått till omkring 16,000 kronor under budgetåret 1934/1935. Revisorerna hava vidare framhållit, att Enequist, som är född år 1863, visserligen överskridit den ålder, som för befattningshavare inom den civila statsförvaltningen utgör pensionsålder men har på grund av särskilda bestämmelser icke ansetts skyldig att avgå vid viss ålder.

Revisorerna hava gjort följande allmänna uttalande:

Utan att närmare ingå på spörsmålet huruvida Enequist må anses vara skyldig att avgå från sin tjänst mot åtnjutande av pension, hava revisorerna velat fästa uppmärksamheten på att Enequist kommit att intaga en löneställning, som icke kan anses vara påkallad och ursprungligen icke heller varit avsedd. Det torde även vara uppenbart, att, därest Kungl. Maj:t och riksdagen uppmärksammat nu anförda omständigheter, varken tillfällig löneförbättring eller dyrtidstillägg skulle hava beviljats Enequist.

Det synes revisorerna, särskilt med hänsyn till Enequists höga levnadsålder, kunna ifrågasättas, huruvida icke Enequist nu bör överflyttas å in-
dragningsstat. I samband härmed torde en reglering av Enequists löneförmåner böra ske på så sätt, att tillfällig löneförbättring och dyrtidstillägg icke vidare utgå.

Yttranden hava avgivits av statskontoret, riksräkenskapsverket och länsstyrelsen i Norrbottens län (Del II sid. 169, 180 och 181), vilka i huvudsak ansluta sig till vad revisorerna i detta ärende anför.

Riksdagen finner i likhet med revisorerna, att de avlöningsförmåner, som ifrågavarande befattningshavare åtnjuter, icke kunna anses vara påkallade och ej heller från början avsedda för tjänsten. Med hänsyn härtill har riksdagen, som icke ansett sig böra taga ställning till frågan om Enequists uppförande på indragningsstat, beslutat, att varken tillfällig löneförbättring eller dyrtidstillägg skall beviljas honom, så länge han kvarstår i tjänst.

Riksdagen får anmäla, att riksdagen beslutat, att från och med budgetåret 1936/1937 varken tillfällig löneförbättring eller dyrtidstillägg skall utgå till lanträntmästaren i Norrbottens län A. J. Th. Enequist, så länge denne kvarstår i tjänst.

12:o.

Anslag till kommittéer och sakkunniga.

Under finansdepartementet, § 38, hava revisorerna meddelat, att de uppmärksammat, hurusom av riksdagen för budgetåret 1934/1935 beviljade reservationsanslag till kommittéer och utredningar genom sakkunniga i flera fall blivit utökade genom överförande av medelsbelopp från andra anslag å riksstaten (Del I sid. 139—141).

Sålunda har, framhålla revisorerna, riksdagen på därom av Kungl. Maj:t gjorda framställningar medgivit, att förslagsanslaget till oförutsedda utgifter finge tagas i anspråk för bestridande av kommittékostnader. Vidare har förekommit, att vissa huvudtitlars kommittéanslag blivit förstärkta genom anlitande av vederbörande huvudtitels anslag till extra utgifter. Fall hava också inträffat, då innevarande års kommittéanslag fått bära utredningskostnader, som avse budgetåret 1934/1935.

Efter att hava belyst nu angivna förhållanden med vissa sifferuppgifter hava revisorerna ifrågasatt, om ej nu omhandlade anslag i riksstaten borde i den mån så kunde upptagas till belopp, som motsvarade kostnaderna för därmed avsedda ändamål.

Yttranden hava avgivits av statskontoret och riksräkenskapsverket (Del II sid. 181—184), vilka myndigheter delat revisorernas uppfattning i den föreliggande frågan.

I betraktande av det av revisorerna här behandlade spörsmålets stora vikt och betydelse ur såväl principiell som praktisk synpunkt har riksdagen, som i likhet med revisorerna är av den uppfattningen att kommittéanslagen böra beräknas med hänsyn till de utgifter, som komma att belasta dem åtminstone i den mån en dylik beräkning i förväg låte sig göra, ansett sig böra hos Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t måtte upptaga detta spörsmål till närmare prövning och framlägga eventuellt förslag i saken. För budgetåret 1936/1937 läser i varje fall någon ändring av anslagsberäkningen ej böra ge-

nomföras. Riksdagen får sålunda anhålla, att Kungl. Maj:t ville upptaga till behandling frågan om beräkningen av huvudtitlarnas anslag till kommittéer och utredningar.

13:o.

Traktamentsersättningar till militärassistenter vid statens järnvägar.

Under statens affärsverksamhet, § 64, hava revisorerna till behandling upptagit frågan om traktamentsersättningar till militärassistenter vid statens järnvägar (Del I sid. 192—195).

Jämlikt instruktionen den 22 juni 1928 för järnvägsstyrelsen med underlydande linjebefäl skall vid styrelsen finnas en militärbyrå. Den vid byrån tjänstgörande personalen med militär utbildning består av en byråchef, kommanderad från generalstaben, en förste och en andre militärassistent samt militärassistenten i järnvägsstyrelsen och vid de enskilda järnvägarna, samtliga de sistnämnda kommenderade från något av arméns truppförband. Därjämte tjänstgöra under större delen av året å militärbyrån fem distriktsassistenter, även dessa kommenderade från något av arméns truppförband.

Till byråchefen för militärbyrån utgår utöver hans militära lön jämlikt kungl. brev den 16 augusti 1918 ett lönetillskott av *trafikmedel*, utgörande skillnaden mellan hans militära lön och begynnelselönen för byråchef i styrelsen samt resekostnads- och traktamentsersättning för av honom i tjänsten företagna resor enligt vanliga bestämmelser.

Till övriga ovannämnda befattningshavare utgår, förutom lön å militärstat, därest de tillhöra truppförband, som ej äro förlagda i Stockholm, under den tid de tjänstgöra i nämnda stad, tjänstgöringstraktamente med belopp, som jämlikt 8 kap. 1 § av tilläggsbestämmelserna till de militära avlöningsreglementena (kungl. kungörelsen den 22 juni 1928, nr 260) tillkommer officer under tjänstgöring utom förläggningssorten från och med sextonde dygnet till och med tolfte månadens utgång. För i tjänsten företagna resor utgår resekostnads- och traktamentsersättning enligt allmänt resereglemente med motsvarande avdrag å tjänstgöringstraktamentet för nämnda tider. Dylikt tjänstgöringstraktamente utgår emellertid icke för under kommanderingstiden fullgjord föreskriven trupptjänstgöring eller vid semester.

Att tjänstgöringstraktamenten vid dessa kommenderingar skola utgå synes grunda sig på två kungl. brev av den 30 juni 1905 och den 4 maj 1906, och bestridas kostnaderna för traktamentsersättningarna till förste och andre militärassistenten från till generalstabens förfogande ställt anslag, medan motsvarande ersättningar till de övriga assistenterna utgå av trafikmedel.

I en den 13 mars 1923 dagtecknad, till chefen för generalstaben ställd skrivelse, anmodades denne att verkställa utredning rörande militärassistenternas traktamentsersättningar.

I en den 16 maj 1923 dagtecknad skrivelse inkom generalstabschefen med utredning och förslag till en reglering av förevarande förhållanden, vilket för-

slag i huvudsak innebar, att systemet med tjänstgöringstraktamenten skulle borttagas, och att vid beräkandet av officerarnas löner Stockholm under deras tjänstgöring vid järnvägsstyrelsen skulle betraktas som ordinarie stationsort i stället för förlägningsorten för det militära förband, officeren tillhörde, samt att de förutom ersättning för sina flyttningskostnader och löneförmåner skulle äga uppbära vissa till beloppen fixerade arvoden, varierande från 1,200 kronor till 600 kronor.

Genom beslut av Kungl. Maj:t den 25 april 1930 förordnades, att generalstabschefens ovan angivna hemställan, såsom icke föranledande någon åtgärd, skulle läggas till handlingarna.

Enligt vad revisorerna inhämtat utgjorde storleken av de under kalenderåret 1934 från generalstabens stat till förste och andre militärassistenten utbetalade tjänstgöringstraktamentena 2,452 kronor och 2,534 kronor, respektive, medan ersättningar för i tjänsten företagna resor hava utbetalats av trafikmedel. I tjänstgöringstraktamenten till övriga militärassistenter hade för samma tidsperiod utbetalts av trafikmedel sammanlagt 11,652 kronor 40 öre.

Revisorerna hava gjort följande allmänna uttalande:

Utan att ingå på frågan, huruvida all den vid styrelsen och distrikten anställda militära personalen bör bibehållas, vilja revisorerna framhålla angelägenheten av att löneförhållandena för ifrågakommande kategori av befattningshavare få en mera tillfredsställande reglering.

Enligt revisorernas mening torde generalstabschefens år 1923 avgivna förslag böra tagas under förnyad omprövning. Som tidigare anförts innebar detta förslag, att systemet med tjänstgöringstraktamenten skulle upphöra och att i stället de som militärassistenter kommenderande officerarnas avlöning skulle beräknas med Stockholm som stationsort, varjämte dessa befattningshavare, förutom eventuell ersättning för flyttningskostnad, skulle komma i åtnjutande av tilläggsarvoden, av generalstabschefen beräknade till följande belopp, nämligen till förste militärassistenten 1,200 kronor, till andre militärassistenten 1,020 kronor och till envar av de övriga 600 kronor. Revisorerna hålla före, att kostnaderna för dessa arvoden — i likhet med vad som för närvarande sker beträffande lönefyllnaden till byråchefen å militärbyrån — lämpligen böra kunna bestridas av trafikmedel samt att i likhet med vad för närvarande är fallet jämväl resekostnads- och traktamentsersättningarna böra utgå i enahanda ordning.

Då för tjänstgöringstraktamenten av trafikmedel för närvarande utbetalas cirka 11,650 kronor, men nämnda kostnad vid förslagens genomförande skulle komma att bortfalla, torde järnvägens utgifter för militärassistenterna med utgångspunkt från generalstabschefens ovanberörda förslag komma att minska med (11,650—5,820 =) närmare 6,000 kronor. Någon ökning av utgifterna under fjärde huvudtiteln lär icke följa härav, och den av revisorerna ovan skisserade förändringen i militärassistenternas löneförhållanden torde fördenskull medföra besparing.

Yttranden hava avgivits av järnvägsstyrelsen och kommunikationsverkens lönenämnd (Del II sid. 236—239), vilka anslutit sig till revisorernas uppfattning i här berörda fråga.

Riksdagen delar den av revisorerna uttalade uppfattningen, vilken jämväl vunnit stöd i järnvägsstyrelsens och kommunikationsverkens lönenämnds yttranden, att löneförhållandena för här ifrågavarande militärassistenter icke äro ordnade på ett tillfredsställande sätt. Såsom i ärendet framhållits har en reglering av militärassistenternas ersättning tidigare varit föremål för särskild utredning och förslag i ämnet har framlagts, vilket dock icke föranlett till någon åtgärd. Då det är önskvärt, att löneförmånerna för här ifrågavarande befattningshavare bliva på ett lämpligare och mera rättvist sätt avvägda än vad som för närvarande torde vara fallet och samtidigt överensstämmelse bör vinnas med vad som i lönehänseende allmänt tillämpas inom andra områden av statsförvaltningen, anser riksdagen, att den föreliggande frågan bör göras till föremål för förnyat övervägande. Någon ändring i bestämmelserna redan för budgetåret 1936/1937 torde icke böra ifrågakomma.

Riksdagen får anhålla, att Kungl. Maj:t ville taga under förnyat övervägande frågan om reglering av militärassistenternas vid statens järnvägar löneförhållanden.

Stockholm den 19 juni 1936.

Med undersåttlig vördnad.
